

Hoge commissaris te Djakarta (Lamping) aan minister van Buitenlandse Zaken (Beyen) en minister zonder portefeuille (Luns), 16 okt. 1952

Mede voor Oorlog.

Niet zonder tegenstribbelen is de Minister van Defensie bereid gevonden het Parlement 9 dezer in tweede termijn van antwoord te dienen. Naar ik van welingelichte zijde vernam, heeft het Kabinet enige overreding moeten gebruiken om de Sultan het spel te laten doorspelen. Hij heeft zich tenslotte laten overtuigen, mede omdat het Kabinet zijn beleid krachtig steunde.

Zijn antwoord was kort en in zeer conciliante toon gesteld. Het was kennelijk de bedoeling de volksvertegenwoordiging zoveel mogelijk bevrediging te schenken met de toezegging, dat alle problemen en klachten onderzocht zouden kunnen worden in een uit Parlementsleden en uit vertegenwoordigers van de Regering samen te stellen staatscommissie. Voor de passage over de NMM moge ik naar mijn 23591 verwijzen.

Door Natsir ondernomen pogingen om gezamenlijk met de PNI en andere regeringspartijen met een motie te komen, waarin overeenkomstig de suggestie van de Minister op de instelling van een gemengde staatscommissie wordt aangedrongen, welke tot taak zal hebben het beleid van Defensie etc. aan een onderzoek te onderwerpen en voorstellen terzake aan de Regering te formuleren, zijn gestrand op de verklaring van de PNI, waarvan ik U de tekst onder nr. 23597 seinde.

Aanvankelijk was het voortbestaan van de NMM een principiële geschilpunt tussen de Masjumi en de PNI. Terwijl Natsir cs. de handhaving van de NMM tot object van onderzoek van een staatscommissie wenste te maken, stelde de PNI zich op het standpunt, dat de Missie uiterlijk einde 1952 diende terug te keren.

Toen hierover een compromis was bereikt, rees bij het overleg tussen de Masjumi en de PNI. een nieuwe moeilijkheid. De PNI wilde in een motie de mogelijkheid van reorganisatie van de leiding van het Ministerie van Defensie en de weermacht (verwijdering van Ali Budiardjo en Simatupang) te zien neergelegd. De Masjumi evenwel achtte wijziging in de organisatie van het Ministerie en de weermacht voldoende.

Aangezien het niet mogelijk bleek tot overeenstemming te komen, zijn door de Masjumi, Partai Katholik, Partai Buruh, Parkindo en Parindra enerzijds (mijn 23625) en de PNI met de PSII, gesteund door Nahdatul Ulama anderzijds (mijn 23629), afzonderlijk moties ingediend.

Na afloop van de gisteren gehouden debatten in tweede termijn over de drie moties, heeft de Sultan verklaard, dat elk voorstel van het Parlement van aprioristisch karakter niet door de Regering zou kunnen worden aanvaard. Om die reden moest zij de motie Baharudin (mijn 23631) afwijzen. De motie Kasimo Natsir daarentegen achtte zij 'het meest nabijkomende aan de voorwaarden voor de uitvoerbaarheid van de bedoeling der Regering inzake een staatscommissie'.

De PNI-motie werd in dit antwoord niet direct betrokken, al werd in politieke kringen algemeen aangenomen, dat zij door de Sultan als van aprioristisch karakter werd beschouwd. Volgens Aneta zouden de PNI-Ministers de leiding van fractie hebben medegedeeld, dat eventuele aanvaarding van deze motie het aftreden van de Minister van Defensie tengevolge zou kunnen hebben, hetwelk op zijn beurt een Kabinetscrisis kon veroorzaken.

Vermoedens, die gisteravond in de wandelgangen van het Parlement werden geuit, namelijk, dat zowel de PNI als de Masjumi haar moties zouden intrekken, zijn in zoverre niet gegrond gebleken, dat alleen de Masjumi daartoe is overgegaan en wel op grond van de overweging, dat deze door haar aanvaarding van Regeringszijde overbodig was geworden. Hedenmorgen werd derhalve slechts over twee moties (de motie Baharudin) en de PNI-motie) gestemd. Eerstgenoemde motie

werd verworpen met 80 tegen 39 stemmen. De Masjumi stemde tegen. De fraksi Demokrat, de PKI en SOBSI onthielden zich van stemmen.

De PNI-motie is aangenomen met 91 tegen 54 stemmen. De Masjumi en de PSI stemden tegen; alleen de fraksi Demokrat onthield zich. Het is nog niet duidelijk welke consequenties de Regering aan het aannemen der PNI motie zal verbinden. Het antwoord van de Sultan laat verschillende interpretaties toe, en de Regering is nog bezig haar houding te bepalen. Ik meen mij dan ook op dit ogenblik van commentaar te moeten onthouden.